

Leto XVI.

Litija, marec 1975

Številka 3

Povzetek poslovnega poročila, ki ga je obravnaval Delavski svet na 17. zasedanju, dne 24. februarja 1975

Inflacija je uspeh močno razvrednotila

V letu 1974 je podjetje doseglo precejšen napredek, vendar končni finančni rezultat ni tak kot smo pričakovali. Poslovno leto je bilo izredno razgibano. Velika konjunktura, ki je bila v začetku, je postopoma pojemala, proti koncu leta pa beležimo že delni zastoj. Vsi znaki kažejo, da se recesija, ki se pojavlja v svetu, močno odraža tudi pri nas in posledice bomo čutili tudi mi.

Leto 1974 je pomembno še iz nekega drugega vzroka. Začel se je uresničevati novi sistem financiranja samoupravnih interesnih skupnosti. S podpisovanjem samoupravnih sporazumov smo prevzeli tudi določene obveznosti, ki pomenijo večjo obremenitev za podjetje, ter zmanjšujejo končni finančni rezultat.

Za poslovno leto je značilno izredno gibanje cen, tako surovinam kot izdelkom. Cene so izredno hitro naraščale posebno pri surovinah. Dosegle so celo tako višino, da so presegle prodajne cene izdelkov. To se je zgodilo pri bombažni preji. Zato je bilo nujno, da smo povečali prodajne cene našim izdelkom, če smo hoteli ugodno zaključiti poslovno leto. Rast cen pa je povzročila, da smo rabili pri našem poslovanju vedno več obratnih sredstev. Zaradi raznih vplivov se je promet v letu 1974 v odnosu na prehodno leto povečal za 125 milij. din. Pomanjkanje obratnih sredstev je bilo tolikšno, da je povzročalo precejšnje motnje v plačilnem prometu. Pomanjkanje obratnih sredstev je povzročilo, da smo morali najemati kratkoročne kredite pri Ljubljanski banki, poleg tega pa smo tudi odtegovali obratna sredstva dobaviteljev in jih vključevali v naše poslovanje. S tem smo dosegli, da se je proizvodnja nemoteno odvijala. Večja angažiranost obratnih sredstev pa je povzročila večje stroške, zaradi plačila obresti tako rednih kot zamudnih, ki so izredno visoke in znašajo od 12 % do 16 %.

Cene so povzročile hiter nominalen porast zalog in sicer do take višine, da so ostale na koncu nepokrite z obratnimi sredstvi, čeprav smo v ta namen namenili celoten preostanek dohodka.

V posameznih elementih poslovanja smo dosegli naslednje rezultate:

Blagovna proizvodnja se je povečala za 7 % in tudi plan blagovne proizvodnje je presežen za 5 %. Največji vpliv na porast blagovne proizvodnje imajo nove kapacitete v sukalnici in previjalnici, ki so omogočile, da smo sukali in previjali poleg domače preje tudi kupljeno prejo. Dodelava kupljene preje je tudi vplivala na povečano vrednost prodaje.

Vsi naši proizvodni oddelki so povečali proizvodnjo. Obrat predilnice za 3 %, obrat sukalnice za 12 % in obrat previjalnice za 84 %.

Pri proizvodnji enojne preje smo tudi realizirali nalogo, ki smo si jo zadali v začetku leta, da izdelamo več tistih izdelkov, ki prinašajo več dobička. Posledica tega ukrepa je bil porast proizvodnje česane preje za 21 % in sintetične preje za 7 %.

Proizvodnjo smo tekoče prodajali, ker je bila proizvodnja prilagojena naročilom. V letu 1974 smo prodali 6.499 ton preje, za kar smo iztržili 346.840.000.— din. To je za 56 odst. več kot predhodno leto. Mnogo so k temu pripomogle tudi višje prodajne cene preje. Proti koncu leta so se naročila manjšala, zato so zaloge narastle. Na koncu leta znašajo zaloge gotovih izdelkov 186 ton kar predstavlja 9-dnevno proizvodnjo. Količinske zaloge so se povečale, če jih primerjamo z zalogami v začetku leta za 18 odst., medtem, ko se je vrednost povečala za 81 %. Nominalni porast zalog je izredno velik in veže precejšnjo obratna sredstva.

Izvoz je v letu 1974 nazadovol. Izvozili smo 530 ton preje in 211 ton odpadkov. Z izvozom smo iztržili 1.278.000 \$ ali 20.582.000.— din. Izvoz bi

lahko bil v letu 1974 večji, vendar smo morali najprej zadovoljiti oz. pokriti potrebe naših kupcev, ker bi v nasprotnem primeru imeli zaradi pomanjkanja preje tkalci precejšnje zastoje. Največ izdelkov smo prodali v Sloveniji in sicer 68 % vrednosti prodaje in iztržili 234.000.000 din. Na Hrvaško smo prodali za 42 milij. din izdelkov, v Makedonijo pa za 29 milij. din, za 20 milij. pa v ostale republike.

Vzporedno z naraščanjem prodaje so se večali tudi dolгови kupcev. V začetku leta so znašali dolгови kupcev 20.281.000.— din, na koncu leta pa že 55.289.000.— din kljub intenzivni izterjavi. Največje terjatve smo zabeležili v mesecu novembru in so znesle 62 milij. din.

Porast vrednosti zalog in veliki dolгови kupcev so zmanjšali likvidnost podjetja ni minimum. Zaradi tega so obveznosti do naših dobaviteljev naraščale in so bile na koncu leta že 46.106.000.— din. To pomeni, da smo za naše poslovanje vezali vedno več tujih sredstev, poleg tega pa smo bili v zadnjih mesecih zaradi pomanjkanja denarja na žiro računu pri banki večkrat blokirani.

Nove kapacitete v sukalnici in v drugih obratih so povzročile, da smo zvišali povprečno število zaposlenih od 1.105 na 1.127.

Produktivnost merjena z HOK-i je napredovala. Za izdelavo 100 kg enojne preje smo porabili v obratu predilnice 16,05 ur (lani 16,31 ur), v obratu sukalnice 7,21 ur (lani 7,66 ur) in v previjalnici 2,61 ur (lani 4,95 ur).

Vzporedno z naraščanjem proizvodnje, produktivnosti ter življenjskih stroškov so naraščali tudi osebni dohodki. Hitrejše naraščanje osebnih dohodkov pa je bilo po sprejetju Samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Lani je bil povprečni zaslužek (urni) 11,76 din, letos pa že 15,24 din na uro. To razmerje pove, da so se osebni dohodki povečali za 29,5 %.

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni in odgovorni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Tone Štrus. List dobijo člani kolektiva in upokojnenci brezplačno. Tisk in klišej:

Gorenjski tisk, Kranj

celotnem dohodku z 28 %, letos pa znaša udeležba samo 25 %. Tudi delitev dohodka kaže, da so se v letu 1974 izredno povečale pogodbene in zakonske obveznosti. V letu 1974 je bil dohodek obremenjen z dodatnimi obveznostmi kot npr. prispevek za financiranje izobraževanja republiške skupnosti, nadalje prispevek za financiranje republiške raziskovalne skupnosti. Uveden je bil prispevek za tekočo valorizacijo pokojnin. Zvišal se je davek iz dohodka, vodni prispevek in še

(Nadaljevanje na 2. strani)

v 000

DOHODKI	1973	1974
Realizacija proizv. in storitev	218.921.716	342.712.806
Interna realiz. proizv. in stor.	10.843	
Realiz. neproiz. storitev	18.875	
Realiz. trgov. blaga, materiala in odpadkov	3.367.782	4.239.057
Druga realizacija	3.125.485	4.127.091
Dohodki od obresti	1.411.641	888.710
Izredni dohodki	1.188.705	2.085.868
Dohodki in naslov. poprav. finan. rezultata	145.885	2.971
CELOTNI DOHODEK	228.190.935	354.056.506
Porabljena sredstva	162.656.027	263.954.800
Doseženi dohodek	65.534.907	90.101.705
Povečanje dohodka	270.271	452.885
DOHODEK ZA RAZDELITEV	65.851.546	90.554.590
Obresti za kredite	3.023.576	4.478.501
prov. in dr. plač. za banč. stor.	328.475	311.042
zavarovalne premije	750.174	954.870
prispevki in članarine	41.171	56.278
Zakonske obveznosti po obč. predp.:		
prisp. za uporabo mest. zemljišča	134.580	191.506
Zakonske obvez. po predp. republ.:		
vodni prispevek	151.229	386.966
davek iz dohodka	862.398	2.178.160
Zakonske obvez. po predp. feder.:		
prisp. za izgrad. Bos Krajine	276.514	359.627
Druge zakonske obveznosti:		
prisp. za ZZ za nesr. pri delu in pos.	552.483	1.015.939
prisp. za kritje primanjkljajev	73.679	416.436
dod. prisp. za IPZ za nesrečo stanovanjski prispevek	3.654.954	4.656.929
prisp. iz doh. za izobraževanje		3.991.655
rep. prisp. za znanst. delo		882.675
prispevek za zaposlovanje		102.014
prisp. iz doh. za let. valor. pokoj.		1.033.181
	4.281.117	12.098.831
Za osebne dohodke	41.390.078	52.081.785
Za druge osebne prejemke	267.635	291.119
Del dohodka za krit. izgube menze	33.897	—
Sredstva rezerv	1.297.950	1.811.092
Poslovna sredstva — del za posoj. nerazvitih republik	1.698.065	3.343.587
Poslovna sredstva — del za skupne rezerve	639.728	858.295
Poslovna sredstva — del za druge namene	5.159.832	7.735.160
V sredstva skupne porabe	4.000.000	3.400.000
Del doh. za potr. družb. služb	1.515.120	17.776

Maratonsko zasedanje delavskega sveta

17. zasedanje DS je trajalo skoraj 4 ure. Deset točk in še dodatna enajsta tega niso napovedale. In vendar se je seja zavlekla in tako veliko izgubila na kvaliteti. Nekaj bo treba storiti. V zvezni skupščini so omejili diskusijo posameznikov na 15 minut, pri nas bi bil ta čas verjetno lahko še krajši. Tudi ni povsem jasno, zakaj so bile nekatere stvari, ki so jih člani DS pravočasno dobili v pisni obliki, na zasedanju še enkrat dobesedno brane!

OBRAVNAVA SEKTORJEV IN NJIHOVA PROBLEMATIKA

Delavski svet mora vsako leto obravnavati zaključni račun. Izvleček objavljamo na 1. strani te številke našega časopisa.

DELOVNI PROGRAMI SEKTORJEV IN NJIHOVA PROBLEMATIKA

Vsi sektorji so delavskemu svetu posredovali obširno poročilo o svojem delu, problematiki, ki spremlja njihovo delo. Nekateri sektorji so zelo konkretno postavili naloge, pogrešamo le datume, do kdaj bodo posamezne naloge izvršene. Iz obširnih poročil objavljamo samo izvlečke.

Komercialni sektor:

— v najkrajšem času je potrebno izdelati pogodbe z našimi kupci za izdobo preje. V zvezi s tem smo že izbrali in pregledali vsa naročila.

— zaradi nelikvidnosti smo že podvzeli določene mere; na vsak način pa moramo s stalnimi urgencami še bolj pospešiti plačila.

— uvesti nad zalogo surovin večji pregled in tudi te zaradi težav nelikvidnosti in z upoštevanjem vseh ekonomskih činiteljev znižati na najnižje še za naše potrebe proizvodnje zadostne količine.

— izpopolniti in še bolj modernizirati moramo skladiščno službo tako, da bomo imeli boljši pregled nad vskladiščeno prejo.

— zaradi stalnega problema cevov smo zadržali skladiščne delavce, da v poskusnem roku enega meseca vse ceve sortira in izloči tiste, ki so za nas neuporabne. Na osnovi ugotovljenega stanja bomo potem s proizvodnjo uredili boljši prevzem in oddajo cevk.

— s forsiranim izobraževanjem skladiščnih delavcev (izpiti za vilicarje) želimo pripraviti našo službo, da bo lahko proizvodnji dovažala surovine in odvažala prejo v rokih, ki bodo proizvodnji najbolj odgovarjali. Ker imamo nekaj voznikov že pripravljenih, moramo s proizvodnjo čimprej pripraviti programe dela in zahtev.

— s proizvodnjo moramo dokončno urediti način embalaranja in označevanja gotovih izdelkov. Zaradi stalnega povečevanja cen kartonov, se moramo čimprej odločiti za fiksnejšo oz. tako embalažo, ki bo dalj časa krožila na relaciji Litija—kupec in nazaj.

— ker kljub večkrat postavljenim zahtevam na strokovnem kolegiju in drugod še vedno nismo v celoti razmejili delokrogov in nalog posameznih služb, moramo mi za naš sektor to napraviti. S tem ne mislimo na zapiranje v posamezne sektorje, kar bi

škodilo kolektivu, temveč samo na konkretiziranje nosilcev posameznih nalog. S tem bomo lahko bistveno izboljšali sodelovanje z ostalimi sektorji.

Finančni sektor:

— Dosledno je treba izpolnjevati delovne dolžnosti — ažurno, pravilno in v celoti. Realizacija tega sklepa pomeni dvig produktivnosti v tem sektorju.

— zaključni račun za leto 1975 mora biti izdelan pravočasno in predložen samoupravnemu organom v razpravo in potrditev.

— pospešiti delo finančnega sektorja tako, da bi letos že do 20. marca dosegli ažurnost po rokovniku računovodske službe za mesec januar in februar 1975.

— delo sektorja pospešiti tako, da se bo že prva dva meseca t. j. do 20. marca izdelala razdelitev celotnega dohodka za interno uporabo in ugotovil finančni uspeh.

— za tekoče poslovanje v letu 1975 je treba izdelati: - planske kalkulacije gotovih izdelkov,

- analitični kontni plan za leto 1975,

- evidence obračuna prispevkov in davkov po samoupravnih interesnih skupnostih in družbenih skupnostih,

- evidence za sestavo obrazca OD za dvig sredstev za izplačilo osebnih dohodkov po novih predpisih za leto 1975,

- evidenco osnovnih sredstev po organizacijskih oz. ekonomskih entitah po rezervnih knjigah za vodje enot,

— saldakonti morajo proučiti vse možnosti za izvedbo večstranske kompenzacije in asignacije.

— organizirati mesečne sestanke finančnega sektorja z vodji posameznih knjigovodstev in biroja.

Splošni sektor:

V preteklem letu so bila delovna mesta izpopolnjena, in sicer s socialnim delavcem, od vojakov se je vrnil referent za tisk in propagando. Čimprej bo treba zasesti delovno mesto pomočnika direktorja kadrovskega sektorja ali vsaj pravnega referenta zaradi vse večjih in zahtevnejših del, tako na samoupravljanju, organizaciji podjetja in izpopolnjevanju samoupravnih aktov, zlasti še če upoštevamo, da bo šel direktor kadrovskega sektorja kmalu v pokoj. Poleg tega bo stopil v pokoj v drugem polletju še kadrovski referent, ki je poleg svojih del opravljal še delo tajnika Odbora za izrekanje ukrepov, opravljal zaslivanja itd.

Na novo bo treba, kjer še niso v celoti, delovna mesta natančneje opisati in določiti

delokroge delovnih mest zaradi pravilne obremenitve in odgovornosti. Nadomestila bo treba poiskati tudi za eno osebo, ki gre na porodniški dopust.

V letu 1975 je predviden sprejem za proizvodnjo 60 delavk. V letu 1975 izpolni 17 delavcev pogoje za upokojeitev. Zanesljivo pa še ni, če bodo vsi ti šli v pokoj, ker imajo vsi izpolnjene maksimalne delovne dobe. Pravočasno bo treba ugotoviti, kdo bo stopil v pokoj in iskati zanj nadomestilo.

Glede na nov zakon o varnosti pri delu čaka zlasti to službo v tem letu veliko dela in odgovornosti pri izvajanju programa varstva pri delu, tako glede same zaščite strojev in pa izobraževanja, zlasti, če upoštevamo pogostnost nezdov v zadnjih časih.

Poleg potrebne izdelave samoupravnega sporazuma o varnosti pri delu bo treba izpopolniti temeljito samoupravni sporazum o delitvi dohodka in ga vskladiti s sindikalno listo. Treba bo pa tudi izdelati popolnejši sporazum o sistemizaciji.

Informacije tako vsakodnevne oz. tedenske in pa tovarniški časopis bo treba naprej izpopolnjevati tako, da bo čimbolj zadoščal potrebam obveščanja v kolektivu.

Potrebno bo sprotno usposabljanje enot civilne zaščite, oskrba enot s potrebnimi sredstvi in stalno izpopolnjevanje evidence v sodelovanju s pristojnim organom občinske skupščine.

Trenutno je v veljavi 27 splošnih aktov (sporazumov, pravilnikov, poslovnikov). V prejšnjem letu je bila velika aktivnost v tem pogledu pri izdelavi novih aktov. Izdelan je bil samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih v združenem delu, sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, sistemizaciji, varstvu pri delu in dopolnjeni nekateri splošni akti, tako tudi statut podjetja. V tem letu nas čaka nadaljnje delo na izdelavi in pripravi sporazumov, tako o varstvu pri delu, o dodeljevanju stanovanj in dopolnitvi drugih splošnih aktov, kar bo zahtevalo precej dela s strani pristojnih komisij in referentov, zlasti pravne službe, ki bodo pripravljali zadeve. V tem letu bo tudi precej dela na uresničevanju ustave oz. ustavnih dopolnil, tako na organiziranju TOZD, za kar je že bila postavljena delovna skupina, izpopolniti pa bo treba oz. izvoliti akcijski odbor, v katerem bodo zastopani vsi oddelki in ki bo izvajal na novo ali je potrebno ustanoviti TOZD in kje. V primeru, da se odločijo pristojni organi za ustanovitev TOZD, bo treba izpeljati ves postopek, ki ga predvidevajo predpisi, tako glede organizacije, sklenitve sporazuma, volitev itd., kar zahteva precej dela, ki je pa tudi zelo zamotano.

Izvajanje ukrepov se je začelo koncem septembra 1974, zato so bili sklicani sestanki

z dežurnimi vratarji, gasilci, telefonistom in zaposlenimi v administraciji posebej.

Ukrepi se izvajajo in je vidno izboljšanje glede prihodov in odhodov na delo, odhoda na malico. Vendar je treba še precej stvari urediti oz. utrditi, kar zadeva seveda tudi ostale sektorje oz. oddelke in o čemer bo lahko dala poročila in mnenja naša samoupravna delavska kontrola, ki se bo verjetno na tem področju precej udeleževala, ker se doslej še ni.

Naloge sektorja vzdrževanja v letu 1975:

— še nadalje utrditi delovno disciplino in poboljšati organizacijo dela,

— izdelati vse potrebne pravilnike in plane, ki vplivajo na organizacijo dela (plani čiščenja, mazanja, strojna kartoteka, kartice mazanja, primopredaja strojev, evidenca okvar),

— prilagoditi cikel dela potrebam proizvodnje (uvredba 4 izmenskega dela v valjčkarni in pri remontu klima naprav),

— za vzdrževanje elektromotorjev pridobiti potrebne storjete (stara garaža),

— organizirati sistematsko vzdrževanje transportnih sred-

stev (potrebna organizacijska rešitev in prostor),

— čimprej končati montažo že dobavljenih strojev (mikalnikov, flajerjev, raztezalk, prstančnih strojev, teleks in Eralc naprava),

— pripraviti vse potrebno za montažo avtomatov (komprimiran zrak, elektrika, poldi),

— popravilo epoksidnega tlaka in novi sukalnici in previjalnici (reklamacija),

— dokončno popravilo strehe na stari predpredilnici (sanacija druge polovice strehe v garantnem roku),

— dokončno asfaltiranje dvorišča in transportne poti,

— proučiti možnost rušenja polkrožnega skladišča, ki je povsem dotrajano in se odločiti za nadomestno gradnjo,

— predstavitev industrijskega tira, da se pridobi širša transportna pot ob kotlarni in stročarni (odkup zemljišča, naročilo načrtov),

— proučiti možnost ojačanja klime v novi hali zaradi montaže dodatnih strojev v prostoru, ki je predviden za vlagalnico,

— izdelati plan ureditve bivše sukalnice I,

— izdelava podzemnega in nadzemnega katastra celotnega območja podjetja,

(Nadaljevanje na 3. strani)

Inflacija je uspeh močno razvrednotila

(Nadaljevanje s 1. strani)

drugo. Na račun novih obveznosti smo morali dati iz dohodka 6.008.000.— din. Davek iz dohodka je znašal lansko leto 862.000.—, letos pa 2.178.000 din. Tolikšno povečanje dajatev dohodka je vplivalo tudi na ostanek dohodka, ki znaša 17.165.000.— din in je tudi nazadoval v strukturi celotnega dohodka. Leta 1973 je znašala udeležba ostanke dohodka v celotnem donodku 6%, medtem ko znaša letos samo 5%. Tudi osebni dohodki so v strukturi celotnega dohodka nazadovali. V letu 1973 so bili udeleženi z 18%, letos pa že samo s 15%.

Ostanek dohodka je že deloma tudi vezan, ker moramo najprej pokriti obveznost do sredstev rezerv, obveznost za

gospodarsko nerazvite republike in skupne rezerve. Skupna obveznost za vse tri postavke znaša nekaj več kot 5 milij. din. Ostanek za nadaljnjo razporeditev znaša le še 11.152.000.— din. Zaradi naraščanja cen reprodukcijskega materialu so se povečale zaloge na 70.695.000.— din. V začetku leta, so znašale zaloge le 45 milij. din. Zaradi zvišane vrednosti zalog mora podjetje celotni preostali znesek nameniti za kritje primanjkljaja obratnih sredstev, medtem ko so se v sklad skupne porabe namenila le minimalna sredstva, da bomo zadostili tistim zahtevam, ki jih predvideva sindikalna lista. Inflacija je rezultat poslovanja popolnoma razvrednotila. Za razširjeno reprodukcijo ni ostalo niti dinarja.

SESTEVKI AKTIVE IN PASIVE

Zneski aktive

denarna sredstva	5.414.066
terjatve iz poslovnih razmerij	57.232.152
terjatve iz dohodka	2.354.257
sredstva v obračunu	880.677
zaloge	89.272.569
plasmaji iz poslovnih razmerij	14.772.880
osnovna sredstva v funkciji	41.900.188
osnovna sredstva v pripravi	13.807.362
poslovna sredstva izven funkcije	1.587.999
sredstva rezerv	1.326.647
sredstva skupne porabe	24.910.925
	253.459.708

Zneski pasive

tekoče obveznosti	65.073.386
obveznosti iz dohodka	6.613.620
obveznosti v obračunu	2.720.571
del dohodka, vkalk. v vredn. zalog	2.354.257
srednjeročni viri poslovnih sredstev	11.439.508
dolgoročni viri poslovnih sredstev	128.070.854
viri sredstev rezerv	7.299.739
viri sredstev skupne porabe	29.887.770
	253.459.708

Maratonsko zasedanje delavskega sveta

(Nadaljevanje z 2. strani)

— poiskati primerno lokacijo in izdelati priročno skladišče za olje in goriva.

Tehnični sektor:

Norme v predpredilnici in čivilnici:

Na vseh predpredilnih strojih, tako na bombažu kot kemijskih vlaknih se uporabljajo za nagrajevanje tehnične norme. Za posamično nagrajevanje pa ne uporabljamo več praktičnih norm na raztezalkah, dublirki in česalnih strojih, zaradi številnih pomanjkljivosti, ki jih je ta sistem pokazal. Dvomesечно oblikovanje OD po novem sistemu, ki temelji na povprečnem doseganju flayerjev, ni pokazalo pomembnih pomanjkljivosti, ki bi negativno vplivale na obseg proizvodnje.

Norme v predilnici:

Na vseh predilnih strojih temelji posamično nagrajevanje samo na tehničnih normah, ki pa niso kvaliteto merilo dela predic. Ne uporabljamo še stopenj zaposlenosti, čeprav so ti izračuni že dolgo pripravljeni. Razlog za to so velike variacije pretrgov.

Sukalnica:

Na vseh fazah, dvojenju, sukanju, previjanju se za individualno nagrajevanje uporabljajo tehnične norme. Zaradi velikih variacij številnih vplivnih dejavnikov (pretrgi, gramatura, hitrosti, obseg posluževanja itd.), pa se pogosto pojavljajo primeri neobjektivnih izračunov OD. V delu je priprava organizacije normativov za vlaganje na previjalnih avtomatih, ter stopenj zaposlenosti sukalk.

Izobraževalna dejavnost:

Izobraževanje se je odvijalo ob upoštevanju letnih in perspektivnih potreb ter zahtev podjetja. Za izvajanje nalog je skrbela služba izobraževanja v povezavi s kadrovske službo in sodelovanjem s posameznimi sektorji. Svet centra za strokovno izobraževanje se redno sestaja in obravnava vso tekočo problematiko in delo.

Laboratorij:

Delo laboratorija se deli na vhodno, medfazno in izhodno kontrolo. Poleg domačih surovin (Ohio, Loznica) se v skladu z zakonom pregleduje tudi vsa surovina iz uvoza. Za to je potrebno izdelati tudi ateste, ki smo jih izdali v 1974. letu 54.

Vse surovine pregledujemo na osnovi 10% slučajnih vzorcev. Kolikor pa so surovine nekatere, se roba kontrolira 100%. Vse ugotovljene reklamacije se pošiljajo v komercialni sektor, kateri uveljavlja naprej reklamacijske zahteve. Poleg teh reklamacij sodeluje laboratorij tudi pri razčiščevanju reklamacij, ki jih dobimo od kupcev naše preje. Teh reklamacij je v zadnjem času kar precej in to v glavnem zaradi

pomešane preje pri kardirani in česani preji, odebeljenih mest v preji, izgleda, zavojev, vlage, tare cevki itd.

Poleg teh del se v sektorju vodijo razne tehnične evidencen kot na primer:

— izdelava mesečnega poročila za izračun produktivnosti,

— zastojne vretenske ure in izpad proizvodnje po vzrokih,

— evidenca števila norm po sektorjih — mesečno,

— evidenca izvrševanja norm po oddelkih,

— primerjava vložene produkcije s hanks produkcijo za sukalnico v kg, dnevno,

— tehnični podatki o produktivnosti za predilnico in predpredilnico za Mariborski inštitut,

— dnevna evidenca odpadkov niti v predilnici, predpredilnici in celotni sukalnici ter previjalnici,

— evidenca sukane preje po strojih, številki, zavojih, dnevn in razne druge evidencen.

Proizvodni sektor:

Proizvodni sektor je v sodelovanju z ostalimi sektorji, predvsem z vzdrževanjem in tehničnim sektorjem, usmerjen v izpopolnjevanje nalog na naslednjih področjih:

- Povečanje proizvodnje
- Povečanje produktivnosti dela
- Izboljšanje kvalitete
- Znižanje proizvodnih stroškov

A. Povečanje proizvodnje:

1. Pričetek obratovanja novih strojev in pregrupacija obstoječih. Montažna dela opravlja v glavnem sektor vzdrževanja z delnim sodelovanjem tujih monterjev:

— končuje montažo 7 pristančnih strojev v bivši sukalnici DD,

— v prvem četrtletju bodo montirani 4 novi Krušik pristančni stroji,

— v montaži je nova linija za predelavo sintetične (od rahljača bal do flyerja),

— predvidoma s 1. aprilom bo priključena montaža 12 poljskih mikalnikov,

— do konca I. polletja bo zamenjan 1. sortiment starih Ingolstadt raztezalk pri česani kvaliteti,

— do konca leta predvidoma tudi drugi,

— do konca leta bo montiran še 1 visoko raztezni flyer Krušik,

— že v I. polletju je predvidena tudi izdoba in montaža še 5 Savio previjalnih avtomatov,

— s premetitvijo in premetitvijo 2 mikalnikov Platt nazaj v mikalnico sintetične se bo povečala zmogljivost predpredilnice sintetične.

2. Zmanjšanje zastojev:

Čeprav zastoji pristančnih strojev tudi do sedaj niso pretirano visoki, stremimo, da bi jih še zmanjšali. To bomo dosegli s popolnejšim sodelovanjem s sektorjem vzdrževanja.

3. Povečanje hitrosti strojev:

Pri nekaterih strojih in kvalitetah še niso izčrpane vse možnosti in zmogljivosti, vendar v celoti ni pričakovati kakšnega pomembnega povečanja proizvodnje potom povečanja hitrosti strojev.

4. Izbira najprikladnejšega proizvodnega programa:

Zahteve tržišča nas pogosto silijo, da odstopamo od optimalnega proizvodnega programa in s tem izgubljammo nekaj količin.

5. Izboljšanje organizacije dela

Predvsem ureditev in dopolnitev klimatskih naprav, postavitev vetrobranov, ki naj omilijo preprihe in ureditev transportnih naprav in poti, bo dopolnjevalo zgoraj navedene ukrepe za povečanje obsega proizvodnje.

7. Spremembe delovnega časa:

Cim hitrejšo izvedbo vseh ukrepov za povečanje proizvodnje narekujejo tudi precejšnji izpadi, ki bodo nastali zaradi spremembe delovnega časa.

Ukinitve sobotne nočne izmene ter njeno nadomeščanje čez teden (ta čas pa smo v preteklih letih intenzivno koristili za nadure), bo povzročilo znižanje proizvodnje ca. 200.000 kg letno. Če upoštevamo še, da bo uveljavljena zahteva za ustavitve strojev za odmore na popoldanski in nočni izmeni, se bo proizvodnja zmanjšala za nadaljnjih 275.000 kg letno.

Skupaj bi to pomenilo izpad skoraj enomesečne proizvodnje z vsemi posledicami — znižanje dohodka, ostanka dohodka za sklade, osebnih dohodkov itd.

B. Povečanje produktivnosti dela:

1. Za oceno produktivnosti dela bo potrebno izdelati nove analize in merila.

Z modernizacijo strojev in opreme, z izboljšanjem tehnoloških in delovnih pogojev, so odprte tudi nove možnosti za povečanje produktivnosti dela.

C. Izboljšanje kvalitete:

Samo kvalitetna preja še najde kupca v današnjih izredno zaostrenih, lahko bi rekli kriznih tržnih razmerah.

Priznati moramo, da z našo kvaliteto kupci večkrat niso zadovoljni. Vzrok slabi kvaliteti pa so delno neprimerne surovine, največkrat pa naše napake v proizvodnji, od čistilnice do pakiranja v kartone.

D. Znižanje proizvodnih stroškov:

Zaradi stalnega naraščanja cen surovin in pomembnim materialom so velikega pomena vsi prihranki, ki jih lahko dosežemo z varčnostjo pri porabi, zato moramo uvesti:

1. Racionalno uporabo surovin;

2. Racionalno uporabo pomožnega materiala in pogonske energije.

POROČILO ODBORA DELAVSKE KONTROLE

Naša delavska kontrola je posredovala prvo poročilo delavskemu svetu. Objavljamo izveščilo kot samostojen članek.

DRUŽBENI DOGOVOR O FINANCIRANJU NEPOSREDNIH NALOG KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Podpisniki tega dogovora so:

- krajevne skupnosti,
- TOZD in OZD,
- samoupravne interesne skupnosti,
- občinska skupščina.

Za namene krajevnih skupnosti bodo podpisniki v letu 1975 zbrali 1.500.000 din, ne upoštevajoč sredstev, ki jih zberejo neposredno krajevne skupnosti.

Od tega zagotovijo OZD in TOZD 500.000 din na osnovi

števila zaposlenih, in sicer tako, da določijo za namene krajevnih skupnosti po 150.—dinarjev letno na zaposlenega.

Ker zaenkrat ni sredstev, niti posebnih izsledov, da bodo, je DS sklenil, da prepusti odločitev zborom. Predlog pa je, da bi za namene krajevnih skupnosti en dan delali.

DRUŽBENI DOGOVOR O FINANCIRANJU OBRAMBNIH NAPRAV SKUPNEGA POMENA

Pristopili smo k družbenemu dogovoru o financiranju obrambnih naprav skupnega pomena. Tako se bodo prispevki iz tega naslova povečali skoraj za 100%.

Delavski svet je obravnaval še predlog Samoupravnega sporazuma o financiranju vodnogospodarskih del na območju vodne skupnosti Ljubljana — Sava v letu 1975, prav tako je DS potrdil pristop k raziskovalni skupnosti SR Slovenije.

Hočemo odmor

Prejšnji mesec je ena izmena sukalnice oddala v skrinjico Litijskega predilca pismen zahtevke za malico na popoldanski in nočni izmeni. Zahtevke je podpisalo 40 delavcev.

Vprašanja ali so ali niso upravičeni do polurnega odmora ni — to je pravica, ki jo daje zakon. Glede na tehnološki proces so naši delovci to pravico »koristili« na različne načine — razen dopoldanskih izmen — neorganizirano. To je povzročalo v nekaterih oddelkih tudi precej nereda. Po vse večjih zahtevah se je pred tremi leti uredilo vprašanje malice na dopoldanski izmeni. In ko bo to utečeno, bomo postopoma reševali tudi vprašanje malice na ostalih dveh izmenah, je takrat menila komisija. Prvi korak je bil storjen letos, ko je menza začela dostavljati malico tudi popoldan in zvečer.

Jasno je, da je vprašanje malice, če ustavimo stroje, povezano z določnim izpadom proizvodnje. Tu se vprašanje razcepi na dveje. Nekateri trdijo (in dokazujejo), da tega izpada ni mogoče povrniti oz. nadoknaditi. Drugi trdijo (in dokazujejo), da ta izpad lahko delno ali pa v celoti zaposleni doprinesemo z boljšim delom, z boljšo organizacijo. Podobna vprašanja so se pojavila tudi ob uvajanju toplega obroka na dopoldansko izmeno. Toda pred očmi imamo samo proizvodnjo — kaj pa izpade zaradi malice pri vzdrževanju, remontih, uslužbenih — o tem molčimo.

Verjetno bo potrebno enkrat rešiti tudi to vprašanje enotno za vse zaposlene, da ne bo očitkov, da se ustvarjajo razlike, ki ne bi smele biti.

Polni zaboji pred skladiščem čakajo na kupce ali na dež? Zakaj tako?!

Izveček iz poročila Odbora samoupravne delavske kontrole našega podjetja za prvo obdobje obstoja tega organa

Prvo poročilo delavske kontrole

Kot predsednik Odbora samostojne delavske kontrole (SDK) Predilnice Litija sem dolžan, da pojasnim DS, da je odbor začel redno delovati. Odbor SDK je imel doslej 5 rednih sej in več ur intenzivnega kontroliranja nekaterih stvari v podjetju.

Na osnovi opatijskega in blejskega posvetovanja, ki je bil organiziran na zveznem nivoju, se je odbor seznanil in razpravljal o vsebini in metodah dela, o izkušnjah ostalih odborov SDK in o navodilih, kako in kaj naj delamo. Odbor je tudi razpravljal in sodeloval pri izdelavi pravilnika o delu SDK. Za poslovnik pa je bil mnenja, da ga bomo izdelali kasneje, če se bo pokazala potreba. Odbor SDK je s svojim sodelovanjem vplival pri izdelavi pravilnika tako, da bo s tem zagotovljeno neovirano delo, kar je eden izmed glavnih pogojev, da bo to normalno steklo. Za dobro delovanje SDK je neobhodno potrebna stalna povezava s samoupravnimi in drugimi organi. Prav tako nam je potreben stalen vir informacij o vseh dogajanjih v podjetju. Zaradi tega smo zahtevali, da se vedno pravočasno seznanimo z delovanjem SDK kdaj bo zasedanje DS ali seja kolegija in kakšen je dnevni red s kratko vsebino. Postavili smo tudi zahtevo za dostavo sklepov kolegija in DS delavski kontroli. Moram omeniti, da smo pri tem naleli na veliko razumevanje pri kolegiju in ostalih in se to že skoraj v celoti izvaja.

Na enem izmed naših sestankov smo tudi pozitivno ocenili lanskoletne oktobrske ukrepe za izboljšanje discipline in reda v podjetju z edino pripombo, da bi ti ukrepi za vse zaposlene enako veljali.

Nadalje seznanjam DS, da je odbor SDK v zadnjem času že več stvari kontroliral. Kontrolo smo izvršili v predilnici in sukalnici, v skladišču surovin, odpadkov in končnih izdelkov. Prav tako smo izvršili kontrolo na celotnem dvorišču predilnice in skladišča.

Res, da nismo imeli dovolj časa, da bi izvršili bolj temeljito kontrolo, zlasti v proizvodnih oddelkih, a vendar smo zasledili neke pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti. Ugotovili smo, da če bi odstranili tistih nekaj starih sukalnih strojev iz sukalnice pri mehanični delavnici, bi lahko na tisto mesto vskladili precej bombaža, ki okoli predilnice in okoli skladišč plesni in gnije s plohi vred. Podobno bi prišli do časnega prostora tudi v sukalnici pri regeneraciji odpadkov. Prav tako je neizkoriščen prostor v garderobi stare sukalnice, kjer je 52 zelo dobro ohranjenih praznih ce v sukalnici, zakaj se je potem nabavilo toliko novih omar in to v času, ko najbolj potrebujemo denar za obratna sredstva. To so mrtva sredstva, od katerih nimamo nič. Prav tako je po

vseh kotih polno parafina, če ga slučajno ne potrebujemo, ga pa prodajamo.

V novi sukalnici smo pazili, da je popolnoma založen s polnimi zaboji hidrant za gašenje požara. V predilnici I v dvorani sintetične, pa je bilo naloženo polno težkih zabojev okoli brentače na kolesih.

Nadalje je SDK pregledala skladišče, dvorišče skladišča in dvorišče predilnice. Tu smo opazili več pomanjkljivosti in ugotovili, da se dela škoda na materialih. Okrog skladišča in predilnice je v kupe zložen bombaž in ostalo vlakno. Vse to je zloženo na zemlji z manjšo podlogo tramov ali plohov. Pri številnih kupih ta les gnije z materialom vred. Če naredimo izračun tega lesa, ki ga je kar precej po celotnem dvorišču in upoštevamo, da se na goli zemlji zelo hitro uničuje, bomo tudi, če laično gledamo, lahko spoznali, da delamo sami sebi škodo.

Povsod okrog predilnice in skladišča je polno zabojev s cevkami. Cevke so vseh vrst (drage plastične, kovinske oz. aluminijaste in druge), z zaboji vred in jih čas razjeda. SDK zahteva, da se to v najkrajšem času spravi pod streho. Po kontroliranju smo ugotovili, da je prostor z dobro streho za takšne materiale, ki se zunaj uničujejo.

Pri skladišču so še vedno vozički ozkotirne železnice. Zakaj se ta nepotrebna navlaka hrani v podjetju toliko let. Isto je na dvorišču okrog dimnika. Največji del nepotrebne navlake pa je na prehodu do sobe civilne zaščite. Polno odpadnega železa leži navzkriž. Hiter dostop oz. prihod do te opreme je nemogoč. SDK zahteva, da se to takoj odstrani. Stare klime naprave in drugo odpadno železo je razmetano okrog in okrog predilnice. To je silno neurejeno in daje zelo slab estetski videz predilnice. SDK priporoča, da se to po možnosti lepše in bolj skrbno uredi.

Nadalje želim seznaniti DS, da smo napravili eno kontrolo v materialnem knjigovodstvu. Tu smo želeli prekontrolirati zato, da bomo ugotovili, kako posamezniki gledajo na ta pomožni oz. potrošni material. S tem želimo ugotoviti kakšen odnos imajo ti ljudje, ki nabavljajo razne potrošne materiale — do potrošnje in varčevanja.

Ker nam še manjkajo gotove primerjave, bom dal o tem poročilo prihodnjic. Takrat se bomo na osnovi naših ugotovitev in predlogov pogovarjali med drugim tudi v kakšnem obsegu naj se potrošne stvari nabavljajo in kolikšen naj bo ta krog ljudi, ki bo stvari nabavljal. Iz po-

datkov, ki smo jih doslej zbrali je razvidno, da je teh nabavljačev preveč, da dviga vsak po svoje, kar se mu zdi in tudi s kakega majhnega kota kar po trije ali štiri ljudje te materiale zapisujejo v zahtevnico in nabavljajo.

Organiziranost našega sindikata

V prejšnji številki našega glasila smo obravnavali Pravila naše sindikalne organizacije, in sicer o temeljnih določbah, cilju organiziranja v osnovni organizaciji, itd. V tem sestavku pa bi opisali temeljne pravice in dolžnosti članov sindikata in o delegatskem sistemu ter organih sindikalne organizacije.

Članstvo je prostovoljno. Član sindikata lahko postane delavec, ki izjavi osnovni organizaciji sindikata, da vstopa v članstvo. Ob vstopu v članstvo mora osnovna organizacija seznaniti člana z njegovimi pravicami in dolžnostmi. Član prejme člansko knjižico, članarina pa se članu odteguje od mesečnih osebnih dohodkov, in sicer 0,6 %. Članarina se vpiše enkrat letno v člansko knjižico. Članstvo obdrži tudi delavec, ki gre na odsluženje vojaškega roka in ta čas ne plačuje članarine.

Članstvo preneha z izstopom delavca iz podjetja ali z izstopom iz članstva ali pa če je črtan iz članstva zaradi kršenja statutarne določil. Če plan sindikata, kljub opominu, več kot šest mesecev zapored neupravičeno ne plača članarine, se črta iz članstva.

Član sindikata uživa določene pravice in pa ga zadevajo tudi seveda dolžnosti. Temeljne pravice in dolžnosti člana so:

- da neposredno na zboru članstva, v sindikalni skupini, v aktivu, prek delegatov ali na druge ustrezne načine sodeluje pri določanju in izpolnjevanju sindikalnih nalog,

- da se ravna po teh pravilih in statutarne dogovoru o organiziranosti in delovanju sindikatov in Zveze sindikatov v SRS,

- da se zavzema za socialistične samoupravne odnose v organizaciji združenega dela in na vseh ravneh družbe,

- da voli delegate v organe sindikata in da je delegat,

- da stalno izpopolnjuje svoje delovne in ustvarjalske sposobnosti,

- da izraža mnenja, predloge in stališča o kateremkoli vprašanju s področja dela sindikata in da zahteva, naj ti organi njegova mnenja in stališča obravnavajo, in da je o stališčih organov obveščen,

- da kritično spremlja delo organov sindikata in delegatov v organih sindikata, da daje o njihovem delu pripombe in predloge in da zahteva, naj o njih razpravljajo pristojni organi sindikata,

- gradi moralne in druge vrednote socialistične samoupravne družbe in se bori za njihovo uresničevanje,

- deluje v SZDL, kjer si prizadeva za spremljanje po-

Ko bo ta faza kontrole zaključena, bomo pregledali službena potovanja v lanskem letu, kilometrine in dnevnice. Nadalje dela nekaterih komisij in odborov in kako so se realizirali sklepi DS itd.

Na koncu tega poročila seznanjam DS, da bomo po končani kontroli vsak primer prikazali tako, kot je in ne bomo ničesar prikrivali. Po lastni presoji in na osnovi dokaznega gradiva, bomo sproti

pripravljali predloge oz. ukrepe za odpravo negativnih pojavov. Kdor koli bo pri teh ukrepih prizadet, naj mu bo to že sedaj jasno, da bomo to počenjati zato, da odpravimo nepravilnosti, nikakor pa ne zato, da bi s tem namerno škodili posameznim osebam.

Pri vsem tem je dolžnost DS, da maksimalno podpre in pomaga delavski kontroli, ker bomo le na ta način lahko prišli do dobrih rezultatov.

— nadaljevanje

stopku, kot je bil izvoljen, če krši pooblastila, ki jih ima. Član sindikata je lahko delegiran v posamezni organ največ dvakrat zaporedoma. V vseh teh primerih vidimo, da so izpeljana ustavna določila, ki veljajo za druge organe.

Organi osnovne organizacije sindikata

Najvišji organi osnovne organizacije so: občni zbor, ki se sestane vsake štiri leta in ki sprejema obračun dela za minulo obdobje in plan bodočega dela. Sprejema pravila in še druge zadeve po pravilih.

Letna skupščina se sestane vsako leto najpozneje do konca januarja in oceni dejavnost sindikata v preteklem letu. Letna skupščina lahko odpade, če se ujema s časom občnega zbora.

Članski sestaneček na katerem odločajo vsi člani o pomembnejših zadevah sindikalnega delovanja.

V delovni organizaciji so štiri osnovne organizacije sindikata, o čemer smo že pisali pred volitvami in zajemajo:

I. osnovna organizacija — predpredilnico, mikalnico, čistilnico, čistilnico odpadkov in česalnico,

II. osnovna organizacija — predilnico bombaža in sintetične,

III. osnovna organizacija — sukalnico, previjalnico, dvojnico, vlagalnico in stročarno,

IV. osnovna organizacija — ostale skupne službe, upravo, vzdrževanje, obrat družbene prehrane.

Na občni zbor pošlje vsaka osnovna organizacija delegate. Delegati so člani izvršnega in nadzornega odbora in pa še dodatno izvoljeni delegati in sicer na 30 članov po en delegat.

V osnovnih organizacijah delujejo sindikalne skupine in to po izmenah, ki imajo svoje poverjenike in je poverjenik delegat skupine v izvršnem odboru osnovne organizacije.

Konferenco sestavljajo delegati in sicer trije iz vsake osnovne organizacije in štiri stalni člani, ki jih izvoli občni zbor, in nadzorni odbor, ki ga izvoli tudi občni zbor.

Sindikalna konferenca ima svojo pristojnost, določeno v pravilih in mora obveščati članstvo o svojih sklepih in odločitvah. Članstvo in konferenca bo moralo obravnavati v bodoče še organiziranost sindikata in jasno opredeliti funkcije posameznih sindikalnih organov.

Kratka vsebina dveh predavanj

Poškodbe tekstilnih surovin pri uskladiščenju in predelavi

Na simpoziju, ki ga je priredilo Društvo za zaščito materiala SR Slovenije in Poslovno združenje v Ljubljani, so bile naslednje zanimive teme:

1. Škoda v gospodarstvu zaradi korozije.
2. Poškodbe tekstilnih surovin in izdelkov pri uskladiščenju in transportu, v tehnološkem procesu in pri uporabi.
3. Zaščita tekstilnega materiala pri mehanski predelavi.
4. Poškodbe in zaščita tekstilnega materiala pri predelavi volne.
5. Zaščita tekstilnega materiala pri kemijski predelavi.
6. Pomembne okoliščine pri vžigu in gorenju tekstilnega materiala.
7. Korozija in zaščita kovin.
8. Zaščitni premazi v protikorozijski službi.
9. Statistični pregled požarov v tekstilni industriji.
10. Moderni načini gašenja požarov s posebnim ozirom na tekstilni material.
11. Položaj in funkcija zavarovalstva po novi ustavi.

Za vsakim predavanjem je bila živahna razprava.

Kratka vsebina predavanja pod temo 2. in 3.:

Napake, ki nastanejo pri predenju, tkanju oz. pletenju, barvanju in oplemenitnju, se prenesejo v gotove izdelke. Proti takim napakam se uvažajo tehnični ukrepi, medfazna kontrola, premije za kvaliteto. Blago in izdelki z manj vidnimi napakami pa se morajo prodajati s popustom. Večji problem pa so takoimeno skrivne napake, ker jih težje odkrijemo in se kažejo šele kasneje pri uporabi in negi. Tekstilne surovine in izdelki spadajo med občutljive materiale in pri nepravilnem ravnanju zgublajo na svoji uporabni vrednosti. Najne učinkujejo tudi sončna svetloba, staranje materiala, vlaga, plesni, molji, ostrti predmeti itd. Te škode so lahko zelo velike v državnem merilu in jih moramo stalno zmanjševati. Surovine in izdelki se ne poškodujejo pri manipuliranju, ampak tudi v fazi mirovanja, t. j. v skladiščnih prostorih.

Velik del poškodb pa nastane pri tehnološki predelavi. Vsaka faza pomeni novo obremenitev materiala v mehanskem in kemijskem smislu.

Najvažnejša mesta, kjer poškodbe nastanejo so:

- uskladiščenju,
- transport,
- proces proizvodnje,
- uporaba ter nega.

Poškodbe vodimo v posebnih obrazcih, kjer se določa mesto, čas, vzrok, način, količina, pogostnost, posledice nastalih poškodb in pripombe o nadaljnji uporabnosti.

Na osnovi analiz poškodb se uvede nov način dela, se predpišejo zaščitni ukrepi. Včasih se z zelo preprostimi ukrepi preprečijo poškodbe.

Vzroki poškodb so v večkrat težko ugotovljivi, posebno če se kvalitete spremembe ugotovijo šele v končnem artiklu. Proizvod, ki preide mnogo delovnih faz ima veliko število možnosti poškodb.

Najbolj pogosti vzroki poškodb so:

- neprimerna tehnologija,
- neprimerna proizvodna in druga sredstva,
- slaba uravnava strojev in procesa,

- slabe metode dela,
- nestrokovno vzdrževanje proizvodnih in drugih sredstev,

- slaba organizacija dela,
- neodgovarjajoča embalaža,
- brezbriznost in malomarnost pri delu oziroma pri uporabi artikla.

Poškodbe pri uskladiščenju:

Pri prešnanju surovin se zmanjša volumen, odvisno od vrste materiala tudi do 5.000 krat. Če so vlakna preveč stisnjena, se tudi poškodujejo. Gornja meja za bombaž je 750 — 850 kg/m³. Zaradi sigurnosti je ta vrednost še znižana za tretjino, tako da so bale bombaža stisnjene na 500 kg/m³. Bale morajo biti zaščitene s tkanino (ponavadi jutaste). Material je podvržen pritiskom zaradi »štosaanja«. Zato več kot 3 vrste niso priporočljive. Pri staranju materiala se lahko vlakna navzamejo nezaželjenega vonja, trohnenja, plesni. Posebni pogoji povzročajo, da se razvijejo mikroorganizmi. V tem naraste temperatura in lahko pride do samovžiga. Pri transportiranju lahko pride do onesnaženja, do zmocitve zaradi vremenskih neprilik. S primerno ureditvijo skladišč se vse te vplive zmanjša na minimum:

- skladišča morajo biti dovolj velika, da lahko posamezne surovine grupirajo in imamo manipulacijski prostor,

- morajo biti suha in zaščitena pred talno vodo,
- v skladiščih naj bo čim manj prahu,

- bale nakladamo oz. razkladamo po možnosti mehanično,

- skrbeti moramo, da poškodovane (ožgane ali mokre) bale izločimo,

- lesene rešetnice pod balami omogočajo kroženje zraka,

- bale naj bi odvažali v proizvodnjo tako, da bi se stare zaloge prej porabile, kot nove,

- nepremočljiva platna ščitijo bale na prostem tudi pred prevelikim izsušenjem.

Tudi prejo moramo pravilno uskladiščiti. Preja je podvržena enakim obremenitvam

kot vlakna. Kartoni po navadi ne prenesejo velikih obremenitev, zato jih več kot do 2 krat v višino ne »štosaamo«. Izjema so leseni zaboji, ali pa posode, ki so v ta namen posebej izdelane. Navitki se lahko zaradi tresljajev in sunkov tudi poudujejo. Med poškodbe lahko štejemo tudi pomešanje preje. Če hočemo prejo ločiti, jo moramo sortirati. To pa je dodatno delo, kar poveča proizvodne stroške in možnost napake.

Tekstilne surovine je potrebno trošiti racionalno, ker jih tudi v prihodnosti ne bo na pretek. Cene surovin in umetni vlaknom stalno rastejo. Vsaka faza tehnološkega procesa mora biti izvedena po predpisu z ustreznim materialom. Stroji morajo biti tako uravnani, da dobimo optimalne rezultate pri medfaznih kontrolah in tudi take polizdelke, ki ustrezajo normam JUS-a ali pa internim standardom. Če kateri od proizvodnih pogojev ni izpolnjen, dobimo manj kvaliteten proizvod, ki ga je treba prodati s popustom. To pa pomeni manjši dohodek za TOZD.

Največ poškodb nastane pri rahljanju, čiščenju in mikanju materiala. Koliko udarcev rahljalnih organov dobi vlakno na dovedeno enoto, je odvisno od jakosti obdelave. Poškodbe, ki nastanejo tukaj so navadno vidne šele pri kasnejših obdelavah ali celo šele pri nošenju.

Tudi ustreznost materiala veliko pomeni. Pogoste najne povzročajo nižjo produktivnost in slabšo kvaliteto.

Vsaka provenienca bombaža ima svoje značilnosti, ki zahtevajo v posameznih fazah predelave specifične pogoje uravnave strojev, klime itd.

Za pripravo mešanic so pomembni naslednji faktorji:

- dolžina štapla,
- finoča vlaken in trdnost,
- barva,
- stopnja zrelosti in čistota,
- cena.

Vse te lastnosti vplivajo na predilni proces, oziroma prejo in tkanino. Zato morajo biti vse te lastnosti dobro vsklajene, posebno, če hočemo doseči visoko kvaliteto. Pri umetnih vlaknih sta pomembna vglavnem štapel in finoča. Mešanice, ki so postavljene op zakonitostih statističnih metod in z uporabo v praksi preizkušenih toleranc, se najboljše obnesejo.

Čiščenje vlaken:

Od vestnosti delavcev je odvisno, da ne nakladajo pre-

debelih plasti. Pri predelavi umetnih vlaken se je treba izogniti prevelikemu številu otepalnih mest (nopavost in poškodovanje vlaken). Zato vlakna vodimo pnevmatsko mimo otepalnikov. Sodobni čistilni stroji ne poznajo upe-njanja vlaken v čistilnem procesu, zato se vlakna ne poškodujejo.

Mikanje vlaken:

Od dobrega mikanja pričakujemo:

- očiščen pramen, nizko nopavost in minimalno odstopanje od številke. Mikalne obloge morajo biti v brezhibnem stanju.

Vršiti se mora pravilno in pravočasno brušenje in po določenem številu obratovnih ur menajva oblog.

Pri avtomatskem dovajanju vlaken ne sme biti nihanje večje od $\pm 0,005$ Nm pramena.

Kemična vlakna je potrebno predhodno avivirati z antistatičnimi sredstvi (posebno pri poliester vlaknih).

Cesanje vlaken:

Pri proizvodnji višjih Nm preje se uporablja daljši in boljši bombaž. Kratka vlakna se izločijo. Do poškodb vlaken ne more priti. Lahko pa pride do nekvalitetnega česanja, če so posamezne glave slabo vzdrževane (manjkajoče igle, neočiščeni česalni elementi). Z ozirom na namen preje se naj določi % izčeska. Tudi delovanje dublirke, ki dela svitke za vse česalne stroje je zelo pomembno. Dublirka se mora dobro čistiti in mazati, da se izdelajo vendo enaki svitki. S tem se preprečijo večji odpadki na česalnih strojih in večje nihanje številke.

Relativna vlaga v oddelku je tudi odvisna od materiala. Priporoča se okrog 60 %.

Raztezanje:

Sodobne raztezalke imajo velike lastnosti. Zato je potrebno še bolj paziti, da so valjčki pravilno distancirani in dobro vzdrževani. Pri daljših vlaknih pride lahko do fizikalnih poškodb — pretrgov in s tem poslabšanje enakomernosti. Pri krajših vlaknih pa pride do »plavajočih vlaken«. Zelo pomembno je, da dobimo enakomerno številko pramena. Na voljo morajo biti brezhibni lonci. Preprečiti moramo drgnjenje pramenov in slabo vezanje pramenov.

Predenje:

To je zadnja faza predilnega procesa, kjer se napake predhodnih faz ne morejo popravljati. Važno pa je, da so stroji tako urejeni, da ne pride do dodatnih kvalitativnih napak, ki so v tej tehnološki fazi pogoste. Merilo za potek proizvodnje je število pretrgov na 1.000 vretenskih ur. Pri mikani preji ne sme presegati številke 80, pri česani pa 40 pretrgov.

Koeficient variacije trdnosti mora biti za dobro česano prejo izpod 10, za dobro mikano prejo izpod 11,5.

Zapredki in pretirano štev. odebljenih mest nastopa zaradi predhodnih faz in se v procesin raztezanja zavlečejo, dočim so odebeljena mesta mesta pri samem predenju običajno krajša. Za kvaliteten prejo, predvsem v višjih številkah je potrebna velika čistoča, kar dosežemo s pravilno menjavo zraka in filtriranjem zraka, pneumafilom, izpihovanjem, pometanjem in ročnim čiščenjem. S tem se preprečuje vpradanje naletkov. Pomembno je tudi pravilno vezanje (prisuk), da ne povzročamo dodatnih odeblitev preje. To pa je predvsem odvisno od spretnosti predic. Nizka trdnost preje je največ pogojena od surovine, delno pa tudi od tehnoloških napak in nepravilnega vitja.

Pomešanje različnih vrst Nm preje ali vitja, lahko povzroči velike reklamacije in škode v tkalnicah. S tem se razvrstnosti kvaliteten material.

Za ugotavljanje toleranc kvalitete in fizikalnih poškodb skrbi tehnična kontrola. Ta mora biti sodobno organizirana na vsen ključnih mestih v proizvodnji. S pomočjo laboratorijskih aparatov in statističnih metod se ugotavlja kvalitativne parametre. Vodstvo proizvodnje pa mora hitro popraviti nastavitve, ki povzročajo proizvodnjo izven dovoljenih toleranc.

Čiščenje in previjanje preje:

Avtomatski previjalni stroji opremljeni z elektronskimi čistilci nam omogočajo čiščenje preje po meri. Z upoštevanjem vlage in nastavitvev lahko določimo, katere napake nam ostanejo v preji in katere nam ostanejo v preji in katere izločimo. Tudi v previjalnici moramo paziti, da ne pride do pomešanja preje, raznih posebnih napak, skrotovičenja ali do poškodovanja navitkov. Napake, ki se pojavljajo v tehnološkem procesu tkanja, pletenja, barvanja, tiskanja in oplemenitnja tkanin in nazadnje še konfencioniranja, tukaj ne bodo obravnavane, ker imamo v našem tehnološkem procesu le predilnico s previjalnico in sukalnico.

Največji del poškodb tekstilnih izdelkov pa nastane pri njihovih uporabi in vsakodnevni negi. To se vse preizkuša z nositelji, ki predstavljajo reprezentativen presekok kasnejših uporabnikov v praksi.

Uporabnost nekega artikla ni odvisna samo od njegove konstrukcije, ampak tudi od obremenitve v času uporabe. Zelja uporabnikov je, da bi bila uporabna sposobnost čim večja. To pa je odvisno tudi od cene. Modni ustvarjalci morajo upoštevati želje po trajnosti, fiziološke lastnosti (upijanje potu, varovanje pred mrazom, vročino itd.), funkcionalnost, modo in ceno. Te želje in sposobnosti se pri krojenju novih artiklov upoštevajo v večji ali manjši meri.

Kopirnikar ing. Pavel

Odstopanje v %

	zelo dobro	dobro	dopustno
kratki štapel	4,0	5,5	8
srednji štapel	3,5	5,0	7

Zapis z občnega zbora našega industrijskega gasilskega društva

Mladim delavcem smo nudili premalo

Minila je dveletna mandatna doba in je treba podati obračun dela Operativnega štaba IGD Predilnice Litija. Od zadnjega občnega zbora pa do danes se je marsikaj spremenilo, ne samo v društvu, temveč v celotnem kolektivu. Dobili smo nove sodobne prostore v sukalnici, zato je bila potrebna nova delovna sila.

Novi delavci so prišli v podjetje in pomladili desetine na izmenah. Pravilnik o požarni varnosti zahteva, da se vsi člani usposobijo za gašenje požarov, da obiskujejo gasilske vaje in da znajo pogasiti zanetek na svojem delovnem mestu. Iz podatkov vidimo, da smo mlademu članu nudili premalo, zato temu ni kos. Ne pozna gasilne opreme in ne zna rokovati z orodjem. Vaja enkrat mesečno je premalo, da bi vse znal, zato bo potrebno, da ti člani, ki še nimajo izpita za izprašanega gasilca le-tega tudi naredijo. Z izobraževanjem delavcev bi pridobili nove člane, ki bi bili člani desetine in bi jim lahko zaupali tudi večja gašenja zanetkov, dokler ne pride poklicni gasilec.

Ta pride največkrat prepozno, ko bi ogenj že lahko napravil večjo škodo. Mnogokrat pride pri takem neznanju do velikih nepravilnosti pri uporabi gasilnih sredstev.

Gasilni aparati so izpraznjeni po nepotrebnem in ustvarja se velik nered. Med temi so tudi vodje izmene, ki ne znajo organizirati pravilnega gašenja začetnih požarov. Vse te nepravilnosti smo tudi obravnavali na sejah Operativnega štaba.

Naj navedem nekaj ugotovitev komisije, ki je napravila zapisnik, ki ga je obravnaval tudi DS.

Delo gasilskih desetine

Zaradi različnih načinov dela posameznih izmen v podjetju, so organizirane za zaposlene v predilnici pa 4 desetine.

Za zaposlene samo v dopoldanskem času (transport, remont, čistilna kolona in mehnične delavnice) pa 3 desetine. Gasilske vaje so za moške člane obvezne. Vaje so redne in jih je bilo v letu 1974 91. Ugotovljeno je, da je treba več praktičnih vaj prenesti na same oddelke, da se člani usposobijo gasiti požare v posameznih oddelkih. Predvsem velja to za predilnico, kjer je največ zanetkov požarov. Komisija priporoča, da se v zimskem času organizira gasilski tečaj za mojsterski kader, ker mlajši mojstri niso seznanjeni s požarnovarnostnimi ukrepi. V podjetju so tudi nove požarnovarnostne naprave in objekti, ki jih je treba poznati, zato je potrebno organizirati tečaj.

Po pravilniku o požarnem redu moramo obvezno seznaniti delovni kolektiv o uporabi ročnih gasilnih aparatov in načinu gašenja začetnih požarov.

Potrebno je takoj izdelati program, časovni razpored predavanj za člane delovnega kolektiva — po oddelkih in izmenah.

Gasilska oprema in orodje

Gasilska oprema v podjetju je zadovoljiva. Vse gasilne konopljene cevi smo zamenjali z gumiranimi, nabavili smo motorko »Rosenbauer« 1200 l, ker sta motorki SORA in ILO starega tipa in ne data dovolj vode. ILO daje 600 l v minuti, SORA pa ne dela pravilno. Potrebno bi jo bilo popraviti, pa ni moč dobiti rezervnih delov, zato jo bomo morali izločiti.

Oddelki so dovolj preskrbljeni z ročnimi in prevoznimi gasilnimi aparati. V letu 1974 je bila v bombažni čistilnici nameščena protipožarna stabilna CO₂ naprava firme PASTOR, za katero je izdal soglasje Republiški sekretariat za notranje zadeve SR Slovenije. Gasilsko orodje in opremo dežurni gasilci v redu vzdržujejo in v roku pregledujejo.

Vodne razmere: Za gasilske namene je v podjetju uporabna voda in voda iz mestnega vodovoda. Žal pa so mnogi hidranti večkrat zatrpani ali zunanji celo neuporabni, čeprav smo že večkrat opozorili, naj jih usposobijo. Sprinkler naprave so dotrajane, načela jih je korozija in moramo obdobjo krpiti cevi, ker puščajo vodo. Pokvaril se je tudi požarni zvonec. Nova sukalnica je povezana s hidranti na mestni vodovod.

Skladišče surovin

Zaradi velikih zalog so skladišča zatrpana s surovinami. Bombaž je vskladiščen tudi ob zidovih dvoriščnih zgradb. V izpraznjenih prostorih sukalnice je vskladiščena pakistanska preja tako, da ni nobenega prehoda za gašenje požarov. Ravno tako je na prostem vskladiščena lahko vnetljiva tekočina (olja — ca. 40 sodov). Nujno bi morali zgraditi prostor za te sode. Zasilni izhodi so tudi zatrpani z raznim materialom tako, da je nemogoč hiter prestop iz požarnih stopnic. Ob predilnici pri računovodstvu je treba prepovedati nalaganje zabojnih delov. Za gasilskim domom je večkrat polno navlake, da ne prideš do skladišča civilne zaščite. Komisija je ugotovila še več nepravilnosti. Ali res nečemo reda? Kakšno bo gašenje in reševanje, če pride do večjega požara?

Kdo bo kriv?

Zanetki požarov

Iz evidence zanetkov požarov je razvidno, da je bilo v letu 1974 29 zanetkov požarov.

Od tega je bilo 14 zanetkov v oddelku čistilnice. Zaradi hermetično zaprtega delovnega postopka zračni vlek zanese iskro po zračnih kanalih v ostale čistilne stroje in mikalnike. Ob nepazljivosti se zanetek lahko razširi tudi na čistilne naprave klima naprav. Za zagotovitev varnega posluževanja in preprečevanja zanetkov požarov bi bilo potrebno vse delavce na čistilnih strojih izprašati o preventivnih merah in se v oddelku prepričati o pravilnem gašenju požara. Tem delavcem bi morali izročiti pismena navodila preventive v proizvodnem oddelku čistilnice, da bi tako zmanjšali število zanetkov v oddelku. Ostali zanetki so bili v predilnici I in predilnici II, zaradi iskre elektromotorja na prstančnih strojih. Podjetje mora nujno javiti vsak zanetek požara postaji LM, da se ugotavlja morebitna opustitev varnostnih ukrepov odgovornih oseb in prizadetih delavcev.

Člani gasilskih desetine so zavarovani za primer nezgode ali trajne invalidnosti pridobljene v podjetju.

Tekmovanje

V letu 1974 smo bili z dvema desetinama na Republi-

Med vajo naše gasilske desetine

škem tekmovanju v Velenju in na občinskem v Veliki Kostrewnici. Ker sem že napisal članek v Litijem predilcu, naj navedem samo rezultate, ki so jih dosegli.

Desetina 4. izmene predpredilnice se je temeljito pripravila na ta tekmovanja. V Velenju smo imeli smolo, ker smo naleteli na gasilsko orodje, ki ni bilo primerno za tekmovanje. Odpenjale so se sesalne cevi. V upanju, da bomo nadoknadili zamujeno, smo v Veliki Kostrewnici osvojili prehodni pokal Občinske gasilske zveze.

Pokal smo osvojili že tretjič, zato je ta uspeh dragocenejši. Ženska desetina je tudi dosegla zelo lep uspeh

na obeh tekmovanjih, čeprav je z njimi težko, ker delajo na različnih izmenah. Veliko truda in dobre volje je potrebno, da se desetina res pripravi na tekmovanje, ker je program tudi za ženske zelo težak. Sestaviti desetino ene izmene je težko. Mislim pa bi morali tudi na to, sicer ne bo pravega uspeha.

Naj se bo tej priliki zahvalim vsem članom desetine, še posebej tekmovalnim desetinarjem za uspešno delo v letu 1974 in želim, da bi bili še naprej tako složni in se pripravljali na tekmovanja, ker se z vajami pridobi veliko znanja in obenem poveča varnost podjetja.

Na pomoč!

Zupan Rudi

Poročilo predsednika

Poročilo poveljnika, tov. Zupana, je tako obsežno, da bi moral jaz le ponavljati, če bi hotel še kaj več povedati o delu našega društva v preteklem mandatnem obdobju. Skušal se bom izogniti vsemu, o čemer smo že govorili in pisali, da ne bi vsako leto ponavljali isto, čeprav nekaterim gotovo prepovedi in opozorila iz požarnovarnostne preventive ne bi koristile, če bi jih ponavljali vsak dan. Delo društva so usmerjali in vodili, kot vsa leta nazaj, 13 članski upravni odbor in 9 članski operativni štab. Izdvojene so bile funkcije predsednika, tajnika, poveljnika in podpoveljnika, orodjarja, blagajnika in propagandista. Nadzor nad društvom je imel 3-članski odbor. Če prelistamo po zapisnikih, ugotovimo, da smo imeli do danes 4 skupne seje upravnega odbora in operativnega štaba in več ožjih posvetovanj.

Na eni, to je bilo na peti seji, zapisnika nismo vodili, ker ni bila sklepna. Sprejeli in odgovorili smo na 12 dopisov.

Na sejah smo pregledali poročilo o požarih tov. Zupan Rudija in poročilo požarnovarnostne komisije in pregledu podjetja, ki ga je podal tov. Lesjak Franci. Obravnavali smo tekočo problematiko iz požarne preventive in o pripravi in udeležbi moške in ženske desetine na Republiškem tekmovanju tekstilne industrije v Velenju in občinskem tekmovanju vseh prostovoljni ter industrijskih

gasilskih društev v Veliki Kostrewnici. Poleg tekmovanja sta ženska in moška desetina bili na ekskurziji v tovarni Cateks v Čakovcu, ki je bila slabo pripravljena. Trije člani društva so se udeležili obiska v tovarni Krušik v Valjevu, ravno toliko pa gasilskega sejma v Riedu v severozahodni Avstriji. Zadnje ekskurzije DITT-a v tovarno Motvoz in Platno v Grosupljem pa se je udeležilo nekaj članov gasilskega društva. Mislim, da je to odraz neke pozornosti do aktivnega dela mnogih članov društva. Želeli bi, da bi še v bodoče skupno organizirali ekskurzije z deljeno denarno udeležbo in tako omogočili podobne ugledne širšemu krogu članov društva.

Rad bi poudaril, da smo vsi tisti, ki tako ali drugače delamo v IGD Predilnice angažirani tudi v prostovoljnih gasilskih društvih v krajih bivališča, 5 pa nas dela tudi v ožjih odborih ObGZ Litija. Prepričan sem, da je tako med društvena povezanost in sodelovanje zajamčeno.

Smo industrijsko gasilska organizacija, zato ne čutimo toliko bremen denarne in tehnične narave, ki jih občutijo prostovoljna gasilska društva in preko njih ObGZ. Podjetje je naš drugi dom. Od tod skrb vsakega posameznika, posebno pa še onih, ki za varnost podjetja neposredno odgovarjajo. Zunaj podjetja pa ostajajo skrbi v posameznih domovih — dru-

žinah, skupna skrb, kot skrb dobrega kolektiva, preventivnega varstva pred požari, pa se pozablja in životari ob nekaj osveščenih, lahko rečem žrtvovalnih, najbolj humanih posameznikih. Z majhno pomočjo ObGZ jim lahko damo vedeti, da še obstojamo, čeprav te skromne dinarje nekateri s prostovoljnimi delom pozlatijo. Te prostovoljnosti pri nas zelo pogrešamo.

V letošnjem letu pričakujemo prilagoditev Zakona o varstvu pred požari in gasilstvu novi ustavi. S tem bi uzakonili tudi v gasilstvu samoupravne interesne skupnosti v občinskem in republiškem merilu ter tako sorazmerno vsi prispevali k boljšim pogojem dela v občinski požarni preventivi in operativi. Občina je velika, živimo pa le od tega, kar pridelamo sami, zato smo obvezno vezani tudi na skupni interes, da z dobro organizirano in opremljeno gasilsko službo kar najbolje bdimo nad nevarnostmi, ki nam bi utegnile odtegniti boljši kos kruha.

Od zveznega zakona o ljudski obrambi navzdol, je urejeno za vse strukture družbenega življenja in prebivalstva glede varnosti reševanja prebivalstva ter gmočnih dobrin pred učinki vojne. Te obveznosti v enotni organizaciji pravnih oseb razumemo pod enotnim pojmom in vsebino civilne zaščite. Gotovo pa je, da bo požarna obramba v morebitni vojni eden naj- (Nadaljevanje na 8. strani)

MALA ANKETA

Ustaviti ali ne ustaviti

Tokrat smo za našo malo anketo izbrali delavke, ki delajo na strojih v treh ali štirih izmenah. Vprašali smo jih, kako so zadovoljne z malico popoldne in ponoči in kako naj bi po njihovem rešili to vprašanje. Na enaka vprašanja smo dobili različne odgovore, ki povedo, da vprašanje ni tako enostavno rešljivo. Bodo pa odgovori lahko pomagali pri iskanju nadaljnjih rešitev. Poudarjamo, da anketa ne izraža mnenja večine, ampak le mnenja vprašanih, ki so bile izbrane popolnoma slučajno.

Kristina KAVSEK, posluževalka raztezalk: »Strojev ni treba ustaviti. Zenska, če hoče delati, lahko pol ure doprinese. Sedaj je glede malice boljše, ker kupujemo klobase.«

vse ustavljale, bom tudi jaz, če ne pa takoj rečejo, kako si požrešen.«

Marjeta SINKOVEC, predica: »Če hočeš toplo klobaso, jo moraš zvečer takoj pojesti. Stroji so izrabljeni, pa če je še preja slaba, se vse potrga, če jih ustavimo. Če bi toplo

izmeno lahko pripeljali malico kasneje. Popoldne in ponoči v menzo skoraj ne bi bilo treba hoditi.«

Hilda GOLOB, posluževalka avtomata: »Zjutraj je dobro, za popoldan in ponoči pa naj bi delavke na strojih anketirali in potem po želji večine ukrenili nekaj, kar bi veljalo za vse. Na nekaterih strojih

Matilda KOKOT, sukalka: »Zvečer ob sedmih je prezgodaj, klobasa se ohladi. Včasih je dovolj časa, da lahko pojem med delom, včasih pa tudi ne. Ponoči naj bi bila

Ljudmila KOZLEVCAR, posluževalka DD stroja: »Popoldne ne ustavljamo, čas za malico si vzamemo po potrebi. Petnajst minut smo ustavljale, pa je bilo kar malo. Če

malica ob pol enajstih. Če stroj ustavim, se, če je slaba preja, skoraj vse potrga, če je preja dobra, pa ne. Popoldne in ponoči bi bilo dovolj 20 minut za malico.«

bi že ustavljale, naj bi vsaj za 20 minut. Zjutraj grem v menzo, a mi velikokrat ravno tiste pol ure hodi navzkriž ob koncu dela.«

Poškodbe na delu in na poti na delo

Odslej bomo v vsaki številki Litijskega predilca objavili imena delavcev, ki so se poškodovali na delu ali na poti na delo. Vedno bo objavljen tudi kratek opis nesreče in pa vzrok, ki je pripeljal do nesreče. Podobne sestavke objavljajo tudi časopisi drugih podjetij, saj tako lahko zaposlenim na enakih ali podobnih delovnih mestih najbolj približamo nevarnosti, ki jim pretijo pri njihovem delu ali na poti na delo.

V JANUARJU

ERZEN MILAN — delavec v stročnarni

Opis poškodbe:

Pod nadzorstvom strojne delavke se je poškodovanec priučeval za delo na brusilnem stroju. Med odsotnostjo delavke je poškodovanec kontroliral kvaliteto obrušenega papirja. S prsti desne roke je prijel obrušeni rob papirja, pri tem sta mu vlečna valja zagrabila sredinec in prstarec desne roke in mu jih poškodovala.

Vzrok: Poseganje z rokami v nevarno območje stroja med obratovanjem.

KRALJ IVAN — remontni delavec klima naprav

Opis poškodbe:

Poškodovanec se je po kolovozni poti peljal z mopedom na delo. Zaradi razmočene ceste mu je na ovinku zadnje mopedovo kolo zaneslo v kolesnico poti in je zato izgubil ravnotežje. Padel je z mopeda na levo stran poti in si pri padcu poškodoval koleno leve noge.

Vzrok: Razmočena pot in neprimerna hitrost voznika.

ZORE MARIJA — posluževalka česalnih strojev

Opis poškodbe:

Pri posluževanju česalnih strojev je hotela posluževalka popraviti svitkovo runo pod rebrasti valj stroja. Poškodovanka je z desno roko segla v prodajalno območje česala, pri tem so ji nihajoče klešče pritisnile prstane desne roke ob zaslon česala in ji ga poškodovala.

Vzrok: Uravnavanje bombažnega runa med obratovanjem stroja.

OKORN FANČISKA — predica v bombažni predilnici

Opis poškodbe:

Po snemanju kopsov preje je predica s pomočjo kljuge, v sklonjenem položaju, spuščala prstančni voz. Med spuščanjem je poškodovanka padel s stroja flyerski navitek predpreje na desno stran prsnega koša in ji ga poškodoval.

Vzrok: Nepredvidevanje nevarnosti in nestabilna polica stojala prstančnega stroja.

VRHOVEC ZOFIJA — predica v predilnici sintetike

Opis poškodbe:

Predica je po končanem snemanju preje na prstančnem stroju hotela spustiti ločilce niti v spodnji položaj vretenkega voza. Z levo roko je držala ročaj stikalne rogate, z desno roko pa je s kljuko zavrtela dvižni mehanizem ločilcev niti. Nenadoma se ji je ročica kljuge pod držanjem odlomila, konec ročice se je še zavrtel v desno in ranih poškodovanki podlaklet leve roke.

Vzrok: Porozni material kljuge iz litine.

V FEBRUARJU

Lang Karel — posluževalec otepalnikov

Opis poškodbe:

Posluževalec otepalnika je po avtomatski odložitvi svitka potegnil z rokami kovinski drog iz svitka, ga dvignil in skušal položiti v ležišče mehanizma otepalnika. Nena-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ani LAPORNIK, posluževalka flyerja: »Popoldne je sedaj v redu, prej smo bili večkrat brez malice. Če bo večina

malico prinesli v garderobo, bi polovica jedla, ostala polovica pa bi bila pri strojih. Dopoldne gremo skoraj vse v menzo.«

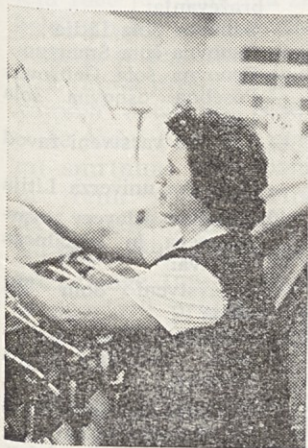
Vida JESENSEK, predica: »Zjutraj grem vedno v menzo, popoldne največkrat ne malicam, ker ni časa, pred nočno izmeno se najem doma.

Silva POTRPIN, posluževalka avtomata: »Rada bi, da bi stroje ustavili za pol ure. Avtomati sicer stojijo 15 minut, a to je premalo, da bi lahko v miru malicale. Med delom ne morem nikamor. Še ta

krat, ko grem v stranišče, je vse prazno, ko se vrnem. Malica je dobrodošla predvsem tistim, ki pridemo na delo iz oddaljenejših krajev.«

ustavljala, bom ustavila tudi jaz, končno pa mi je vseeno. Včasih smo že ustavljale in tiste, ki nismo malicale, smo legle za pol ure.«

Stefka ANZUR, predica: »Bolje je sedaj, ko nam prinesejo malico, pa čeprav je zvečer precej zgodaj. Če bodo

Dobro bi bilo, da bi vsaj popoldne ustavili stroje za 20 minut. Mogoče ne bi bilo slabo, če bi toplo malico prinesli v garderobo.«

Marija POVSE, predica: »Sedaj, ko nam malico prinesejo popoldne in zvečer, je precej boljše. Zjutraj grem redno v menzo. Popoldne ima skoraj vsaka toliko časa, da lahko poje malico med delovnim časom. Edino zvečer je ob sedmih malo zgodaj, ob desetih pa so klobase že hladne. Mogoče bi nam na nočno

Poročilo predsednika

(Nadaljevanje s 6. strani) moramo planirati tudi mi, vendar bodo članice morale dokazati svoje enakopravnost tudi v enaki zavzetosti pri gasilskem delu.

Sicer pa nas čaka isti tekmovalni program kot vsa leta nazaj. Ob vseh programih pa ne smemo pozabiti, da je naš prvi cilj in dolžnost, da s čimboljšim preventivnim delom in znanjem ocevamo našo organizacijo pred požarno nevarnostjo. Če nam bodo okoliščine dopuščale pa pridejo na vrsto še ostale stvari. Tudi mi moramo prispevati k stabilizaciji podjetja z racionalizirano nabavo gasilske aparature, opreme in ostalih stroškov, ne da bi bilo podjetje za to požarno ogroženo. Ko se že toliko let moderniziramo in širimo, gotovo nikoli dovolj ne pomislimo, koliko od tega nam bi mogel odvzeti večji požar, vedno pozabljam, da bi se za to sigurnost morali zahvaliti članom skrbnega kolektiva, ki s takojšnjim posredovanjem in požrtvovalnostjo ne dopuščajo razširitve požara.

Hvaležni moramo biti tudi vodstvu podjetja za popolno razumevanje požarne preventive in tistim, ki vzdržujejo in kontrolirajo ta red. Gotovo od posameznih vestnih dežurnih gasilcev preko varnostnega tehnika do posameznih strokovnih služb in njihovih predpostavljajenih. Naj ob tej priliki opozorimo člane kolektiva še na neko dodatno budnost, ki je potrebna, ker se od časa do časa znajdemo v eksplozivnejši mednarodni situaciji, ker tako kot v sleherni državi tudi pri nas rogoviljo naši ureditvi sovražni elementi ali diverzanti, ki skušajo zaustaviti kolo zgodovine, čeprav samo v njihovo ožjo osebo ali razredno

Stevilo požarov v predpreditilnici tudi pada, ker se pozna intenzivnejše čiščenje. Bolje so tudi čiščene klima naprave. Znanje iz preventivnih mer, ki je potrebno vsem novozaposlenim, dobijo le-ti ob uvajalnih seminarjih, drugi del pa bi mogli dobiti občasno pomnoženih in temu prilagojenih gasilskih vajah, kjer na ta način proizvodnja ne bi toliko trpela, kolikor bi v primeru, če bi hoteli vse naenkrat poklicati na poseben seminar.

O tem bi bilo potrebno v proizvodnem sektorju resno razmisliti. Tudi preizkusi znanja mojstrov ob vseh novitetah bi bili redno potrebni. ObGZ ima že v mesecu marcu predvidene kratke tečaje za strojnike, ki bi bili časovno tako prilagojeni, da ne bi motili proizvodnje, zato moramo tudi mi najti kandidate.

Od 22. do 29. 9. 1975 praznujemo teden požarne varnosti. Temu tednu bomo dali tudi mi svoje obeležje, ker tudi Republiška zveza pripravlja svoj program. Sovpada namreč z letom mednarodne akcije OZN ob jubileju obletnice o enakopravnosti žena.

Zaradi te obletnice je predviden v mesecu juniju tudi izlet članic v Ormož. Ta izlet

korist, da tudi njih pravočasno izsledimo, če bi hoteli povzročiti materialno ali politično škodo. Ta bojazen je obstojala, obstoja in vedno bo obstojala v sleherni družbeni ureditvi vsake države, zato ne bodite vznemirjeni ob mojem opozorilu.

S svojim poročilom bi še lahko nadjeljal, vendar prepuščam neizrečeno dopolnitvam živahnejše debate, h katerim vas vabim po podanih poročilih.

Na pomoč!

Keržan Vinko

NOVOIZVOLJENI ORGANI NAŠEGA GD

UPRAVNI ODBOR:
 Keržan Vinko
 Muljavec Hine
 Komotar Karel
 Cvetežar Danilo
 Malis Janez
 Elsner Zvone
 Mandelj Karel
 Tomc Joža
 Jug Tatjana
 Pintar Terezija
 Kralj Franc
 Gril Jernej
 Lesjak Franc

OPERATIVNI ŠTAB:
 Borštnar Jože
 Podkrajšek Karel
 Zupan Rudi
 Gril Jernej
 Mandelj Karel
 Tišler Franc
 Koprivnikar Lojze
 Lesjak Franc
 Pavliha Lojze
 Mali Franc

NADZORNI ODBOR:
 Ankon Albin
 Koprivnikar ing. Pavel
 Žibert Franc
 — za poveljnika Gril Jernej
 — za podpoveljnika Podkrajšek Karel
 — za orodjarja Zupan Rudi
 — za blagajničarko Bizjak Majda
 — za propagandista Cvetežar Danilo

Poškodbe pri delu

(Nadaljevanje s 7. strani) doma mu je desni konec droga omahnil in je zato drog pritisnil poškodovancu prstane desne roke ob podajalno mizo in mu ga poškodoval.

Vzrok: naglica in delna ne previdnost

Škoberne Franc — posluževalec otepalnikov
Opis poškodbe:
 Med avtomatsko odložitvijo svitka na otepalnem stroju, je poškodovanelec z levo roko uravnaval plast novega svitka.

Po sprostitvi odloženega svitka, svitek ni padel na novo navijajoči svitek, kjer je imel poškodovanelec roko. V naglici je z desno roko pritisnil blokirno stikalo in stroj ustavil. Zaradi nenadne spremembe položaja telesa si je poškodoval desno stran prsnega koša.

Vzrok: nepredvidevanje nevarnosti, motnje v mehanizmu stroja.

Lokar Nada — snemalka na prstančnih strojih
Opis poškodbe:

Poškodovanka je po barvi in kvaliteti prebirala cevke v

skladišču cevki in jih sortirala v posamezne zaboje. Ker je bil zadnji zaboj odmaknjen, ga je hotela z rokami premakniti do drugih zabojev. Med premikanjem se ji je odtrga deska od stranice zaboja, pri tem se ji je zadržala trska stranice v dlan desne roke.

Vzrok: Nepravilen način dela poškodovanke

Resnik Drago — delavec na otepalnikih
Opis poškodbe:

Poškodovanelec se iz Raven (Polšnik) vozi z mopedom v Renke, nato nadaljuje vožnjo z vlakom do Litije. 17. februarja 1975 je bil bolj pozoren, zato se je bal, da bi zamudil vlak in je vozil z večjo hitrostjo. V Pograjčevi dolini je na poledeneli poti nenadoma moped spodneslo in je padel z mopedom vred na levo stran poti. Poškodoval si je levo lice.

Vzrok: poledica in večja hitrost voznika

Konstituiran občinski odbor sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije

4. marca 1975 so se prvič sestali delegati Občinskega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije, ki so bili predhodno izvoljeni na občnih zborih OOS v Predilnici Litija, IUUV TOZD Šmartno pri Litiji in Pletilje iz Litije. Za predsednika odbora so izvolili tov. Bric Janeza iz Predilnice Litija, za podpredsednika odbora pa tov. Šebjan Jožeta iz IUUV TOZD Šmartno pri Litiji.

Delegati so na svoje prvi seji razpravljali o novi organiziranosti sindikatov in o sklepih VIII. kongresa ZSS, ki so osnova za izdelavo delovnega načrta, ki ga mora sprejeti vsak občinski odbor sindikata.

Poleg občinskega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije, ki ga tvorijo delegati iz Predilnice Litija, IUUV TOZD Šmartno pri Litiji in Pletilje iz Litije bomo člani sindikata v občini v skladu s statutarnim dogovorom delovali še v sledečih 12. sindikatih:

1. Sindikat lesne industrije in gozdarstva:

— Lesna industrija Litija
 — GG Ljubljana, TOZD Litija

2. Sindikat delavcev kmetijstva, živilske in tobakne industrije:

— KZ Litija
 — KZ Gabrovka

Štros Franciška — dvojilka

Opis poškodbe:
 Med posluževanjem dvojilnega stroja se je na napejnalno kolut navilo bombažno vlakno oziroma preja. Poškodovanka je zataknila rezilo noža med kolut in navito prejo in skušala prerezati navite niti. Nenadoma ji je nož spodletel in jo uredel v dlan leve roke.

Vzrok: naglica in obrabljen nož

Kokalj Lojze — posluževalec otepalnikov

Opis poškodbe:
 Poškodovanelec se je z mopedom peljal iz Štangarskih poljan v službo. Nenadoma so iz travnika skočile pred voznika tri srne. Srednja srna je zadela ob prednje kolo mopeca in je zato poškodovanelec padel in si ob padcu poškodoval desno ramo.

Pripomba: Poškodovanelec si je ob padcu na glavo, razbil varnostno čelado, **toda glava je ostala cela!**

Vzrok: »neplaniran« prehod srn čez cesto

Od 6 poškodb v mesecu februarju so kar štiri iz čistilnice (posluževanje otepalnih strojev).

3. Sindikat gradbenih delavcev:

— Industrija apna Kresnice
 — GIP Beton, sektor Litija
 — GOP Komunalna Litija

4. Sindikat prometa in zvez:

— ZTP, enote — postaja Kresnice, Litija
 — Nadzorništvo proge Litija

5. Sindikat delavcev trgovine:

— Mercator, TOZD Litija
 — Centromercur — prodajalna Litija

6. Sindikat gostinstva in turizma:

— Gostinsko podjetje Litija

7. Sindikat obrtnih delavcev:

— Kovina Šmartno pri Litiji
 — Mizarstvo Litija
 — Mizarstvo Gabrovka
 — Mesarija Litija

8. Sindikat stanovanjske in komunalne dejavnosti:

— Uprava SSS Litija

9. Sindikat vzgoje in izobraževanja:

— Osnovna šola Litija
 — Osnovna šola Šmartno
 — Osnovna šola Gabrovka
 — Posebna osnovna šola Litija
 — Vzgojno varstveni zavod Litija
 — Delavska univerza Litija

10. Sindikat delavcev zdravstvenega in socialnega varstva:

— Zdravstveni dom PE Litija
 — Lekarna Litija
 — Dom počitka Tisje, Šmartno

11. Sindikat delavcev uprave, pravosodja in družbeno političnih dejavnosti:

— Uprava Sob Litija
 — Delavci DPO Litija
 — Postaja milice Litija

12. Sindikat delavcev SDK in zavarovalstva:

— SDK, ekspozitura Litija

Izvoljeni delegati občinskega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije pa so:

Bučar Marija
 Bebar Marjana
 Obermajer Fani
 Remec Anton
 Savinšek Anton
 Otrin Vinko
 Šebjan Jože
 Vidic Jože
 Kubot Milica
 Lindner Joža
 Markelj Ivan
 Bric Janez
 Keše Marjan
 Blatnik Helena
 Čarman Joža
 Hlnikar Jožefa
 Koprivnikar Dragomira
 Taufer Vili